

GENERALITAT DE CATALUNYA
DIRECCIÓ GENERAL D'AGRICULTURA

Pere Mas i Perera

DIRECTOR DE LA CAIXA DE CRÈDIT AGRÍCOLA I COOPERATIU
DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

INTRODUCCIÓ AL CRÈDIT AGRÍCOLA

CONFERÈNCIA DONADA EL DIA 12 DE DESEMBRE DEL
1936, DURANT EL CURSET DE PERFECCIONAMENT
DELS DELEGATS DEL SERVEI DE COOPERACIÓ AGRÍ-
COLA DEL DEPARTAMENT D'AGRICULTURA

BARCELONA

1937

Foto Mas i Peralta

INTRODUCCIÓ AL CRÈDIT AGRÍCOLA

CONFERÈNCIA DONADA EL DIA 19 DE DESSEMBRE DEL
1930, DURANT EL CURS DE LA DIPUTACIÓ DE BARCELONA
DEL INSTITUT DE CIÈNCIES DE LA DIPUTACIÓ DE BARCELONA
C/ALFONS DE SPINOSA, 10

BARCELONA

1931

PERE MAS I PERERA

INTRODUCCIO AL CREDIT AGRICOLA

CONFERÈNCIA DONADA EL DIA 12 DE DESEMBRE DEL
1936, DURANT EL CURSET DE PERFECCIONAMENT
DELS DELEGATS DEL SERVEI DE COOPERACIÓ AGRÍ-
COLA DEL DEPARTAMENT D'AGRICULTURA

(EXTRET DEL N.º 5 DEL «BUTLLETÍ DEL DEPARTAMENT
D'AGRICULTURA»)

GENERALITAT DE CATALUNYA
DIRECCIÓ GENERAL D'AGRICULTURA
BARCELONA

1937

PERRI MAS I PERERA

INTRODUCCIO AL CREDIT AGRICOLA

PREMIER LECCIONA DE LA ESCUELA DE ECONOMIA RURAL DE BARCELONA
DIRECCION DE LA ESCUELA DE ECONOMIA RURAL DE BARCELONA
DIRECCION DE LA ESCUELA DE ECONOMIA RURAL DE BARCELONA
DIRECCION DE LA ESCUELA DE ECONOMIA RURAL DE BARCELONA

DEPARTAMENT D'AGRICULTURA I PISCICULTURA
D'AGRICULTURA I PISCICULTURA

DEPARTAMENT D'AGRICULTURA I PISCICULTURA
D'AGRICULTURA I PISCICULTURA
D'AGRICULTURA I PISCICULTURA

IMPREMTA COL·LECTIVA : SANT SADURNÍ D'ANOIA

DEFINICIÓ GENERAL DEL CRÈDIT

Gide defineix el crèdit dient que és «el canvi d'una riquesa present per una riquesa futura». Així, quan una banca, per exemple, concedeix un crèdit —és a dir *quan crea crèdit*— assumeix envers el seu client una obligació immediata a canvi de l'obligació que aquest client contrau envers ella per a l'esdevenidor —pròxim o llarg—. Podem dir, doncs, que el *crèdit* com el *canvi*, és un instrument o un mitjà de circulació de la riquesa, perquè el *crèdit*, la fa circular a través del temps i el *canvi* a través de l'espai.

Hawtrey diu que el crèdit, com la moneda, és un mitjà de canvi. Per exemple, si hom ven patates i accepta moneda en pagament de moneda i esmerça aquesta en la compra de llavor i d'adobs, de fet fa un canvi de patates per llavor i adobs, i la moneda és només l'instrument o el mitjà d'aquest canvi. Ara bé, si en lloc de moneda accepta un signe de crèdit —una lletra o un xec o un pagaré—, el mitjà de canvi serà aleshores el crèdit.

Les característiques essencials del crèdit són, com diu Gide: el *consum* de la cosa venuda o prestada i l'*espera* de la cosa nova destinada a reemplaçar-la. Així, si hom presta 100.000 pessetes amb garantia d'oli, el prestador sap que les 100.000 pessetes prestades seran consumides, és a dir seran despeses, i que caldrà esperar la venda de l'oli per a tenir la quantitat que ha de reemplaçar la inicialment prestada.

Aquest mecanisme del crèdit interposa, entre aquell que ven i aquell que compra, un tercer. Una bòbila, posem per cas, per a pagar salaris pot crear un deute envers els seus operaris; però perquè aquests puguin desprendre la quantitat que els és deguda, cal que, mentre no són venuts els maons i les rajoles fabricats o no és cobrat del comprador llur import, la bòbila es procuri un crèdit, d'un tercer, i amb l'import prestat pagui els salaris deguts. És aquesta una de les raons per les quals sorgeixen els establiments que venen crèdit: els bancs.

Els només trafiquen amb crèdits i deutes de qualsevol classe de productors

o de consumidors. Quan la bòbila li demana diner per a pagar salaris, no li comprarà maons i rajoles sinó un signe de crèdit, perquè la missió del banc és prestar crèdit i no pas comprar mercaderies. Tal com diu Macleod, els bancs són comerciants que compren crèdits i deutes a termini, a canvi de deutes i crèdits a la vista; de manera que si fos possible que en tot el món només hi hagués un sol banc, els deutes i els crèdits de la humanitat podrien ésser cancel·lats mitjançant simples assentaments d'abonament i de càrrec als llibres del banc o bé mitjançant els seus bitllets, que foren el seu signe de crèdit.

EL FINANÇAMENT DE L'AGRICULTURA

Els pagesos del Migdia de França diuen que l'agricultura és l'ofici de l'any que ve.

Efectivament, el cicle de producció agrícola és de llarga durada; per això el finançament de les explotacions ha de fer-se de collita a collita, la qual cosa suposa en molts casos un període, si fa no fa, d'un any. Cap altra explotació requereix la mobilització de capitals en tanta de proporció i per un període tan llarg com l'agricultura.

També les condicions de la producció agrícola són diferents de les de la producció industrial. L'agricultor no pot produir, com l'industrial, sota comanda. L'industrial sap exactament que produirà, en un termini determinat, tants quilos de filats de cotó, per exemple; però l'agricultor no pot assegurar els quintars de patates que farà, perquè les lleis de la producció agrícola són regulades: pel *terreny*, que, ensems que lloc de producció, n'és el mitjà i primera matèria; pel *clima*, que limita la llibertat de l'agricultor, pels *elements*, que poden malbaratar les collites, i per les *malures*.

Altrament, el rendiment del terreny no creix paral·lelament a la intensitat del conreu, sinó en proporció inferior a aquesta intensitat i això fa que sovint les despeses fetes per a adobar un terreny determinat on ha estat intensificada la producció, resulti diner llançat, i en canvi que un terreny verge produeixi en una mateixa extensió superficial una collita més rica, sense necessitat d'adobs. Per tant, la intensificació dels conreus encareix el cost unitari dels productes agrícoles, mentre que en la producció industrial intensiva el cost sempre decreix.

A més a més, en l'agricultura, la peculiaritat dels diversos cicles de producció fa que no sigui possible d'obtenir el mateix accelerament que ha estat aconseguit en la indústria, i que per tant, sigui impedida la gran economia que la racionalització industrial suposa, per tal com en l'explotació agrícola l'eficiència del treball depèn exclusivament de l'interès que hom hi posa.

Un altre problema, que és dels més greus que té plantejats el camp de Catalunya, és el de la revaloració dels productes de la terra i el de llur sortida. El cas del vi i de l'oli, com el de la producció hortícola, són eloqüentíssims.

Durant molts segles l'agricultura ha tingut un caràcter marcadament domèstic, però, quan el mercat de consum d'aquesta branca de la producció ha assolit la condició de nacional, primer, i, més tard, d'internacional, ha fet precisa la intensificació dels conreus i la racionalització dels mètodes de producció i de transformació, la qual cosa suposa la necessitat de més capitals. En canvi, l'acumulació dels guanys proporcionats per l'agricultura ha determinat l'emigració del diner sobrer, en grans quantitats i sota diverses formes (valors borsaris, dipòsits bancaris, comptes d'estalvi, finançament d'indústries, operacions comercials, finques urbanes, etc., etc.). Aquesta emigració perjudica l'agricultura, per tal com la priva dels elements que per raó lògica hi haurien d'ésser esmerçats.

CONCEPTE DEL CREDIT AGRÍCOLA

El crèdit és el lubricant que necessiten els agricultors per tal de posar en valor la riquesa agrícola. Però el crèdit no pot ésser practicat a la babalà; requereix determinades garanties. Hi ha qui, pel fet de posseir una casa, una fàbrica, una peça de terra, una gran hisenda..., s'ha cregut d'allò més solvent, però la nostra legislació hipotecària és tan poc àgil que, avui per avui, es fa difícil de fer crèdit exclusivament a base d'hipoteques. Altrament, el crèdit agrícola no és precisament crèdit territorial. La complexitat de les operacions agrícoles obliga a fer el crèdit sota tots els aspectes coneguts. No hi ha acord entre els tractadistes respecte a la definició del crèdit agrícola. Potser la que reuneix més sufragis és la del doctor Lluís Redonet, segons la qual és «la forma de crèdit que es consagra al millorament de l'agricultura i es fonamenta en el conreu i en la producció de la terra», és a dir aquell crèdit que hom atorga als agricultors —siguin o no propietaris—, per a necessitats del servei agrícola i mitjançant una garantia a l'abast de tot ells.

Per tant el crèdit territorial o hipotecari és una modalitat del crèdit agrícola. Molts l'han confós de tal manera que han arribat a definir el crèdit agrícola com a una modalitat de l'hipotecari; però entre l'un i l'altre hi ha diferències profundes.

Els capitals de l'empresa agrícola correntment són classificats així: a) capital immobilitzat o d'establiment i millorament, representat pels terrenys, els immobles i les millores fetes; b) capital d'explotació, integrat pels béns mobles vius i inanimats (bestiar de treball i de renda, maquinària, instal·lacions i utilitat-

ge), pels valors de canvi (primeres matèries, farratges, adobs, productes emmagatzemats, etc.) i pel numerari, i c) el capital de reserva, per a amortitzacions, assegurances i altres previsions.

Al capital immobilitzat correspon el crèdit hipotecari; al d'explotació, el crèdit pignoratiu i el personal.

A totes aquestes formes ha recorregut la usura i, per combatre-la i remeiar el mal que ha fet, cal el crèdit agrícola.

ELS ORGANS DEL CREDIT AGRÍCOLA

L'organització del crèdit agrícola és un problema íntimament lligat amb el de la producció. L'Estat s'ha preocupat d'encarrilar eficientment el crèdit agrícola, però la inestabilitat dels Governos ha fet fracassar tots aquells propòsits.

Les experiències demostren que cal anar a una organització cíclica del crèdit agrícola. El primer cicle —la clau de volta— és la Caixa rural. És ella la cridada a evitar l'emigració dels capitals del camp cap a la ciutat.

Avui les entitats menors de crèdit agrícola (Pòsits, Caixes Rurals, Sindicats Agrícoles) resulten insuficients per a proporcionar les xifres que la posta en valor de l'agricultura requereix. Resulten insuficients perquè la competència de les caixes generals d'estalvi, en primer terme, ha influït considerablement damunt els imponents de les caixes rurals: tant per virtut de la major solidesa d'aquelles i pel fet psicològic prou conegut de la major garantia de discreció —factor molt important de la vida econòmica de les petites localitats—, com perquè les caixes rurals, per haver immobilitzat en edificacions una gran part dels cabals imposats, han travessat situacions força difícils. Això fa que una bona part d'aquestes institucions, més que poder proporcionar capitals, necessiten demanar crèdits.

Cal, per tant, manejar les Caixes rurals existents fent que tinguin una bona situació de liquiditat i crear-ne de noves sobre aquesta condició de sanejament.

Els ingressos de les caixes rurals són les *imposicions* d'estalvis de la pagesia i els *emprèstits*.

Les imposicions poden ésser a la vista i a terminis no superiors a un any. Els emprèstits poden ésser: el capital subscrit en constituir la caixa o bé els crèdits i préstecs que aquesta s'hagi procurat: en el primer cas el termini de l'emprèstit és llarg o indefinit; en el segon, no excedeix d'un any.

La liquiditat de la Caixa radica en la distribució d'aquests cabals, és a dir en la política de crèdit que la institució adopti. Sovint han estat esmerçats els diners de les Caixes en pujar parets del Sindicat o en muntar un cafè o un cine-

ma... La generalització d'aquesta política ha donat lloc a l'anomenat *mal de pedra*, de què pateixen tantes Caixes i tants Sindicats. Què s'ha aconseguit? Immobilitzar una gran part de les imposicions i haver de contractar crèdits onerosos per tal de mobilitzar aquell diner. Personalment, crec que les Caixes Rurals no haurien de fer operacions de crèdit hipotecari ni esmerçar altres cabals en edificacions que aquells que siguin veritablement sobrers.

L'operació típica de la Caixa Rural ha d'esser el préstec personal als socis imponents i el finançament de les operacions comercials del Sindicat local; la norma d'inversió, la proporcionalitat entre els diversos terminis de les imposicions i els dels crèdits que concedeixi. Només quan les demandes de crèdit viables superin l'import de les imposicions rebudes, ha de recórrer a l'emprèstit.

Amb això tenim, com a cèl·lula inicial del crèdit agrícola un òrgan que reuneix les condicions de localització i mutualitat que aquell ha de tenir; per altra part, aconseguim que la funció del crèdit sigui àgil, ràpida i oportuna, com la pràctica exigeix i, finalment, feta a un tipus mòdic, per tal com el que hi aporta els estalvis no ha de pretendre un rèdit elevat, perquè, si volia això, en manllevar-hi diners hauria de pagar a la Caixa l'interès més car.

Breument: cal regular els préstecs en proporció a les imposicions, tant pel que atany a la quantitat, com pel que afecta el termini i el tipus d'interès i només cal recórrer a l'emprèstit en casos d'absoluta necessitat.

La Caixa Rural ha de tenir un radi tan reduït com sigui possible, per bé que cal evitar que la reducció obligada, a causa del poc volum de les imposicions, creï un nombre excessiu de caixes. És clar que, si les condicions d'una població ho aconsellen, és preferible de crear la caixa conjuntament amb un nucli de població veï, a crear dues caixes, per tal com la pràctica del crèdit demana una gran escrupulositat en la concessió i el control dels crèdits.

En la concessió cal tenir en compte: primer, les circumstàncies del prestatari (moralitat, capacitat i voluntat); segon, la destinació (objecte i inversió efectiva, la qual implica la intervenció); tercer, la quantitat; quart, la durada; cinquè, les garanties (personals, reals o mixtes) i sisè, la possibilitat de reembors.

De l'estudi d'aquestes circumstàncies, cal deduir la forma més adient de concertar l'operació. Per exemple: si hom demana cinc mil pessetes per a un pagament immediat, a tornar íntegrament en un termini determinat, haurem de formalitzar un avenç, estipulat en un contracte de préstec i acreditat mitjançant un simple reconeixement del deute o un pagaré a l'ordre. En canvi, si cal disposar de la suma demanada paulatinament i reintegrar-la més tard, per ingressos parcials, la forma més adequada és el compte corrent de crèdit. La lletra de canvi permet la mobilització de la suma prestada i pot aplicar-se a qualsevol dels casos precedents.

El segon cicle el formen les Caixes comarcals o interlocals, la funció de les quals és, en primer terme, facilitar a les caixes mancades de cabals, els ne-

cessaris, i a les altres la col·locació del diner sobrer, és a dir, la regulació dels cabals de les cèl·lules inicials, i, en segon lloc, exercir-ne el control amant.

El tercer cicle el forma l'organisme central que fa de banc de les caixes i que pot practicar amb tota amplitud les tres modalitats del crèdit agrícola.

Així, veiem com pel Decret de Sindicació obligatòria del 27 d'agost del 1936, és creada als Sindicats Agrícoles una Caixa de crèdit, la qual dóna lloc, a cada comarca, a la «Caixa de dipòsit i descompte de les caixes de crèdits locals» que ensems és agència de la Caixa de Crèdit Agrícola i Cooperativa, que és l'organisme central del nostre crèdit agrícola.

El crèdit agrícola organitzat així, pot donar el màxim rendiment. Els òrgans del primer estadi han d'ésser fills de l'esforç rural, el del tercer, ha d'ésser un òrgan estatal i els del segon poden ésser, com els del primer, suma d'esforços dels Sindicats o bé institucions mixtes. En definitiva, però, la fórmula del crèdit agrícola és aquesta: l'articulació, la coordinació de les organitzacions sindicals agràries amb la funció superior de l'Estat. Cal establir la solidaritat, de primer, a base del crèdit mutu de les caixes rurals; després, a base de la col·laboració d'aquestes amb l'Estat, perquè, com afirma Wollemborg, *la solidaritat és l'espina dorsal del crèdit agrícola i la base de la garantia.*

RF. 6-9

*Publicacions de la
Direcció General d'Agricultura
de la Generalitat de Catalunya
Setembre, 1937*